

Beleidsnota maatschappelijke ondersteuning 2012-2015

Met elkaar en voor elkaar in Voerendaal!



Inhoudsopgave

Inleiding	1
Hoofdstuk 1 De WMO	3
Hoofdstuk 2 Ontwikkelingen (landelijk, regionaal, lokaal)	6
Hoofdstuk 3 Visie op maatschappelijke ondersteuning	11
Hoofdstuk 4 Van visie naar uitvoering	16
Hoofdstuk 5 Financiën	23
Hoofdstuk 6 Kwaliteitsbewaking, Monitoren en Evaluatie en bijstelling	24
Hoofdstuk 7 Communicatie en informatievoorziening	25

Inleiding

Sinds 2007 bestaat de Wet maatschappelijke ondersteuning. Voor de uitvoering van deze wet zijn gemeenten wettelijk verplicht om eens in de vier jaar een Wmo-beleidsplan op te stellen. Voerendaal heeft haar eerste beleidsnota doorlopen. Voor u ligt de Wmo-beleidsnota voor de jaren 2012-2015 van de gemeente Voerendaal. In deze nota wordt weergegeven wat de visie is op de Wet maatschappelijke ondersteuning. Met de eerste nota is de basis gelegd. Met deze tweede nota willen we de grondbeginselen van de Wmo nog sterker verankeren in het gemeentelijk beleid én in de samenleving. Namelijk door de participatie, de zelfredzaamheid en de onderlinge ondersteuning te vergroten. Hier is in de afgelopen beleidsperiode uiteraard ook volop aandacht voor geweest. Maar in de komende decennia zal de samenleving zich door de vergrijzing en verdergaande individualisering steeds verder aan moeten passen. En de komende vier jaar zijn daarom belangrijk om alle betrokken partijen daar nog meer bewust van te maken en om zich hier goed op voor te bereiden. De beleidsnota wordt ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.

Participatie, eigen kracht en onderlinge steun van onze inwoners bevorderen. Dat is wat we willen bereiken met de nieuwe Wmo-beleidsnota 2012-2015.

Het overgrote deel van de mensen is in staat om het eigen leven goed te organiseren, alleen of met behulp van anderen. Toch kan er altijd iets gebeuren waardoor iemand (tijdelijk) niet in staat is om het eigen leven op de rit te krijgen. Dan is er extra ondersteuning nodig. Voor een kleine groep mensen is meedoen op eigen kracht niet vanzelfsprekend. Deze groep heeft zware problemen die vragen om langdurige ondersteuning en zorg. Dit kan gaan om een lichamelijke of verstandelijke beperking, maar ook om psychische problemen of gezinnen in de knel.

De groep mensen die langdurige ondersteuning nodig heeft wordt steeds groter. We worden steeds ouder en we willen het liefst zo lang mogelijk in de eigen omgeving oud worden. Deze zorg kan op den duur niet meer professioneel worden uitgevoerd. Daar is straks het geld en het personeel niet meer voor.

De problemen in de zorg lossen we niet op door nog efficiënter te gaan werken. We moeten het anders gaan organiseren; terug naar de menselijke maat. De zorg dichterbij de mensen organiseren, dubbel werk door verschillende organisaties zo veel mogelijk voorkomen, een intensievere samenwerking zoeken met de ketenpartners, samenwerken tussen de verschillende partijen bevorderen in plaats van te concurreren, etc. Op de tweede plaats dienen we in te zetten op het potentieel dat in onze burgers besloten ligt. Enerzijds zijn er mensen met een hulpvraag. Aan de andere kant zijn er mensen die best iets voor een ander willen en kunnen doen. De praktijk leert dat het niet eenvoudig is om deze twee groepen mensen samen te brengen. De ene groep is bang om lastig te zijn, de andere groep wil zich niet graag opdringen. De vraag is hoe we deze twee groepen mensen weer met elkaar in contact brengen. Het versterken van de onderlinge ondersteuning is de uitdaging voor de komende jaren. In hoofdstuk vier wordt hier verder op ingegaan.

Om de maatschappelijke ondersteuning te versterken werken we vier lijnen uit:

1. Verhogen van participatie en zelfredzaamheid
2. Meer eigen verantwoordelijkheid
3. Onderlinge ondersteuning versterken
4. Zorgdragen voor adequaat vangnet

De inzet van de eigen kracht, het sociaal netwerk en algemene voorzieningen gaan hierbij voor op de inzet van individuele voorzieningen. Bij het beoordelen en oplossen van een probleem wordt door de Wmo-consulenten de verantwoordelijkheidsladder (zie hieronder) als leidraad gehanteerd. In hoofdstuk 4 wordt hier nadere toelichting op gegeven.



Leeswijzer

Deze beleidsnota heeft de volgende indeling: In hoofdstuk 1 wordt kort in gegaan op het hoe, wat en waarom van de Wmo, hoofdstuk 2 gaat in op de ontwikkelingen op landelijk, regionaal en lokaal niveau. In hoofdstuk 3 wordt de visie op maatschappelijke ondersteuning uitgewerkt en in hoofdstuk 4 wordt deze visie uitgewerkt naar de invulling de praktijk. Hoofdstuk 5 gaat in op de financiële aspecten van de Wmo en hoofdstuk 6 behandelt de kwaliteitsbewaking, de monitoring en de evaluatie en bijstelling van de Wmo. Tot slot is hoofdstuk 7 nog gewijd aan de communicatieve aspecten en de informatievoorziening.

Hoofdstuk 1. De Wmo

Waarom de WMO?

Op 1 januari 2007 is de Wmo van kracht geworden. In de Wmo is een aantal bestaande wetten en subsidieregelingen bij elkaar gebracht; de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten en delen van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). De aanleiding hiertoe waren de stijgende kosten gepaard gaande met de uitvoering van de AWBZ. Bij ongewijzigd beleid zou deze zorg een steeds groter deel van het rijksbudget opsouperen en tenslotte onbetaalbaar worden. Het rijk heeft daarom besloten tot een omvangrijke decentralisatie. In 2007 is de functie huishoudelijke verzorging uit de AWBZ overgeheveld naar de gemeenten, in 2009 is de ondersteunende begeleiding op psychosociale grondslag overgeheveld naar de gemeenten en vanaf 2010 kunnen alle mensen met lichte beperkingen geen beroep meer doen op begeleiding vanuit de AWBZ. In 2013 wordt de functie begeleiding volledig naar de gemeenten overgeheveld en komt deze zorg voor de cliënten bij de gemeenten terecht.

Maatschappelijke ondersteuning in één wet samengebracht

De bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor maatschappelijke ondersteuning zijn daarmee in één wet vastgelegd. Het meedoen in de samenleving staat hierbij centraal. Daar waar de mogelijkheden om zelfstandig te blijven participeren niet toereikend zijn vanuit de eigen kracht en het eigen netwerk van een persoon, is er ondersteuning vanuit de gemeente. De Wmo verschilt van de AWBZ en de WVG in de zin dat er geen sprake is van een zorgplicht, maar van een zogenaamd compensatiebeginsel. Er dient compensatie plaats te vinden voor een probleem, maar er bestaat geen recht/claim op een voorziening. De gemeente heeft een verplichting om burgers met beperkingen zodanig te compenseren zodat zij in staat zijn een huishouden te voeren, zich in en om de woning te verplaatsen, zich lokaal te verplaatsen en deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer.

Compensatieplicht

De gemeente Voerendaal heeft er in 2007 voor gekozen (zoals de meeste gemeenten) om de implementatie van de Wmo in beginsel smal in te steken. De uitvoering van de WVG is voortgezet onder de naam WMO met als aanvulling de functie hulp bij het huishouden. Dit is echter niet de bedoeling van de wetgever geweest. Binnen de Wmo bestaat immers geen zorgplicht (recht op een voorziening), maar een compensatieplicht. Gemeenten krijgen de ruimte om creatiever om te gaan met zorgvragen van cliënten. Het probleem van de cliënt dient gecompenseerd te worden, de manier waarop staat vrij.

De praktijk heeft uitgewezen dat er in de eerste vier jaar veel tijd is gaan zitten in de implementatie van de Wmo. Denk aan aanbestedingstrajecten, contracten met zorgaanbieders, opstellen van beleidsnota's, uitvoeringsprogramma's, het uitvoeren van wetswijzigingen en het vormgeven van de organisatie van het Wmo-loket. We zijn hierdoor nauwelijks toegekomen aan het ontwikkelen van een andere, nieuwe visie op de uitvoering van het compensatiebeginsel. Om dit compensatiebeginsel verder vorm te geven heeft de VNG het project de Kanteling geïnitieerd. In het kader van de Kanteling heeft de VNG ook een modelverordening opgesteld. De gemeente Voerendaal heeft reeds een schot voor de boeg genomen door deze verordening (met een paar kleine aanpassingen) vast te laten stellen door haar gemeenteraad per juli 2011.

Doel en uitgangspunten van de Wmo

Meedoen is de boodschap van de Wmo. Meedoen over de volle breedte van de Nederlandse bevolking: jong en oud, ongeacht iemands maatschappelijke of economische positie, ongeacht zijn beperkingen. Voor veel mensen is deelnemen aan de samenleving en zich inzetten voor anderen een vanzelfsprekendheid. Soms lukt dat meedoen niet op eigen kracht. Dat kan zijn omdat burgers de weg niet weten, de regie kwijt zijn, problemen hebben met het opgroeien of opvoeden van hun kinderen. Soms gaat het om mensen die zelf de hulpverlening niet weten te vinden: ouderen in een isolement,

mensen die zich schamen om zorg te vragen of mensen die geen zorg willen vragen, terwijl ze dat eigenlijk wel nodig hebben. Anderen hebben enig mate van ondersteuning nodig, omdat ze sommige dingen vanwege een beperking niet zelf kunnen.

9 Prestatievelden

De Wmo omschrijft negen prestatievelden waarop de gemeente haar beleid invulling moet geven:

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten;
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden;
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers;
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer;
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang;
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen;
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid

(Bron: tekst ministerie V.W.S – Volksgezondheid, Welzijn en Sport)

Opgenomen verplichtingen in de Wmo

De gemeente heeft veel vrijheid gekregen om dit Wmo-beleid in te vullen. Er zijn daarbij wel een aantal verplichtingen in de wet opgenomen:

- De gemeente zal telkens voor ten hoogste vier jaar een Wmo-beleidsplan moeten vaststellen waarin op ieder onderdeel van de Wmo de gemeentelijke doelstellingen moeten worden aangegeven, de acties die zullen worden ondernomen en de resultaten die de gemeente wenst te behalen.
- De gemeente betreft burgers bij de totstandkoming van het Wmo-beleid.
- De gemeente stelt een verordening vast voor het verlenen van individuele voorzieningen.
- De gemeente legt jaarlijks verantwoording af over de geleverde prestaties en voert een klanttevredenheidsonderzoek uit, waarvan de resultaten gepubliceerd moeten worden.

Terugblik op de Wmo in Voerendaal

In de beginfase, in de jaren 2006 en 2007, zijn er de nodige voorbereidingen getroffen om de Wmo per 1 januari 2007 te kunnen implementeren. Denk aan het vaststellen van de beleidsnota Maatschappelijke ondersteuning 2008-2011 en het uitvoeringsprogramma Wmo 2008-2011. De Verordening maatschappelijke ondersteuning met bijbehorende beleidsregels en het besluit. Maar ook en het inrichten van een Wmo-adviesraad heeft in deze voorbereidingsfase vorm gekregen.

In de tweede fase, de jaren 2008-2011, heeft de Wmo meer handen en voeten gekregen. Er hebben verschillende aanpassingen plaats gevonden. Er zijn nieuwe verordeningen en besluiten vastgesteld. Er zijn wetswijzigingen geweest met betrekking tot de alfahulp en bezuinigingen in de Awbz. Er hebben aanbestedingstrajecten gelopen en er zijn contracten met zorgaanbieders afgesloten en weer tussentijds verlengd. Ook is er veel geïnvesteerd in een doorontwikkeling van het Wmo-loket. Er is een digitaal cliëntvolgsysteem aangeschaft, er heeft een uitbreiding van de aanwezige expertise en kennis plaats gevonden en er worden steeds meer zaken in huis afgehandeld in plaats van door externe adviesbureau's.

Als er de afgelopen jaren iets duidelijk is geworden is het wel dat de Wmo geen statische wet is. De Wmo is voortdurend aan verandering onderhevig en het ziet er naar uit dat dat voorlopig zo blijft. Nieuwe overhevelingen vanuit de Awbz en ontwikkelingen op het gebied van jeugd staan er aan te komen. De doelgroep van de Wmo groeit, zowel voor de individuele als de algemene en collectieve voorzieningen. Dit komt enerzijds omdat door wetswijzigingen nieuwe doelgroepen zich tot de gemeente wenden en anderzijds omdat door maatschappelijke ontwikkelingen als de vergrijzing en het langer zelfstandig blijven wonen mensen meer en langer ondersteuning nodig hebben.

Evaluatie beleid Wmo 2008-2011

Als gevolg van de intensiviteit die noodzakelijk was om de procedurele en financiële aspecten van de Wmo-uitvoering goed te regelen zijn andere zaken er bij ingeschoten. Het Wmo-beleid in die periode heeft vooral voort geborduurd op wat er al was en de wettelijke verplichtingen. Een smalle insteek van de Wmo dus. Hierdoor zijn we er in de gemeente Voerendaal, en dat geldt voor de meeste gemeenten, niet of nauwelijks toe gekomen aan innovatie, aan het ontwikkelen van een eigen en nieuwe visie op de uitvoering.

In december 2007 is de beleidsnota Wmo 2008-2011 vastgesteld. In die beleidsnota werden de negen prestatievelden van de Wmo verder uitgewerkt en werden de ambities en acties van de gemeente Voerendaal beschreven. Een en ander is nader uitgewerkt in een summier uitvoeringsprogramma Wmo 2008-2011. Een evaluatie heeft uitgewezen dat de uitvoering van het uitvoeringsprogramma op onderdelen niet gehaald is.

Begin 2011 is voor het jaar 2011 een nieuw uitvoeringsprogramma opgesteld; diverse onderdelen van dit programma, zoals vrijwilligersdag en buurtteam, zijn in 2011 nog niet uitgevoerd. De oorzaak hiervoor was met name gelegen in het feit dat er onvoldoende ambtelijke capaciteit beschikbaar was. In 2012 wordt dit geborgd door een herschikking van taken bij de afdeling Welzijn.

Hoofdstuk 2 Ontwikkelingen (landelijk, regionaal, lokaal)

De samenleving is flink aan veranderingen onderhevig. Vergrijzing, ontgroening en krimp zijn termen die vandaag de dag veelvuldig gehoord worden. Om de gezondheidszorg betaalbaar te houden is het noodzakelijk deze anders vorm te geven. Dit is de aanleiding geweest om de Wmo in te voeren. Maar ook na de invoering van de Wmo gaan deze ontwikkelingen in een rap tempo door. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste huidige (maatschappelijke) ontwikkelingen.

Kanteling

Die smalle insteek van de Wmo, zoals beschreven in de inleiding, is nooit de bedoeling van de wetgever geweest. De Wmo is juist in het leven geroepen om de vertrouwde manier van claimgericht toekennen van voorzieningen los te laten en mensen te gaan compenseren in hun problemen. Een nieuwe aanpak is hier noodzakelijk. Niet meer denken in voorzieningen, maar samen met de burger op zoek gaan naar een op de persoon toegespitste oplossing. Maatwerk dus, en creatieve oplossingen zoeken.

In 2008 is het ministerie van VWS met de VNG het project 'de Kanteling' gestart. Dit project heeft als doelstelling het in de Wmo opgenomen compensatiebeginsel in de praktijk meer handen en voeten te geven. Met de Wmo is een switch gemaakt van het verstrekken van voorzieningen naar het compenseren van beperkingen. De wet schrijft niet voor hoe gemeenten de compensatie vorm moeten geven. Wel is duidelijk dat een omslag in de mentaliteit nodig is. Er is niet langer sprake van een 'zorgplicht' voor de gemeente en 'claims' van burgers. In plaats van het behandelen van een claimgerichte aanvraag komt het er op aan dat gemeente en burger de vraag en behoefte, maar ook de eigen mogelijkheden, goed verkennen, om daarna te zoeken naar oplossingen. Daarbij staan behoud van de eigen regie, zelfredzaamheid en het zelfoplossend vermogen voorop. Er zal meer recht moeten worden gedaan aan de specifieke situatie van een burger, een vraaggerichte aanpak waarbij de burger niet altijd met het standaard voorzieningenpakket kan worden geholpen. Bij het samen zoeken met de burger naar een passende oplossing zal in eerste instantie een beroep gedaan worden op de mogelijkheden van de burger zelf, vervolgens op die van zijn of haar omgeving/sociaal netwerk, de algemene en collectieve voorzieningen en pas in laatste instantie op de individuele voorzieningen in de Wmo of de Awbz. Er wordt dus een beroep gedaan op de eigen (financiële) verantwoordelijkheid van de burger zelf enerzijds en het scheppen van mogelijkheden door gemeenten om samen tot creatieve oplossingen te komen anderzijds. Dit vraagt van zowel de burgers als van de gemeente een kanteling in doen en denken.



Propositie Voor elkaar in Parkstad

Maar de Kanteling gaat niet alleen over het anders omgaan met vragen van burgers, het is niet alleen een andere manier van een vraag benaderen. Het moet ook leiden tot nieuwe vormen van oplossingen, nieuwe vormen van hulp en ondersteuning. Ook in deze benadering is een omslag nodig. Gemeenten zijn zich hier scherp van bewust. Om deze redenen hebben de verantwoordelijke portefeuillehouders Wmo van Parkstad bij MeanderGroep Zuid-Limburg de vraag neergelegd om eens na te denken over een andere manier van werken. Hoe kunnen we de Wmo anders inrichten, efficiënter te werk gaan, de Wmo goedkoper uitvoeren, zonder dat de compensatie van het probleem van de burger in het geding komt.

Op het moment dat deze vraag MeanderGroep Zuid-Limburg bereikte was zij al bezig met het ontwikkelen en uitdenken van een visie over dit onderwerp. Zij hebben deze visie verwerkt in een propositie, genaamd 'Voor elkaar in Parkstad'. Hierin zet zij haar visie uiteen voor wat betreft het wijkgericht werken. De zorg dicht bij de burger regelen en gebruik maken van de voorzieningen die er al zijn. Ook voor de maatwerker, de vroegere wijkverpleegkundige, het sociaal wijkteam en het zogenaamde wijkservicepunt is een grote rol in het geheel weggelegd. De gemeente Voerendaal heeft deze propositie omarmd en heeft aangegeven deze werkwijze voor een (groot) gedeelte te willen gaan hanteren. Dat neemt natuurlijk niet weg dat er een aanbesteding dient plaats te vinden en dat hier ook andere aanbieders op kunnen inschrijven. In het voorjaar van 2012 wordt een programma van eisen / bestek opgesteld waarvan de inhoud grotendeels overeenkomt met de propositie van MeanderGroep Zuid-Limburg. De aanbesteding zal medio 2012 plaatsvinden. De strekking van deze nieuwe werkwijze wordt in hoofdstuk 4 'Van visie naar uitvoering' verder toegelicht.

Welzijn Nieuwe Stijl

De Kanteling en Welzijn Nieuwe Stijl zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Ze zijn als het ware elkaars keerzijden. Evenals bij de Kanteling stelt Welzijn nieuwe stijl de eigen verantwoordelijkheid van de burger centraal. Voor de komende jaren zullen wij nog sterker aan de slag gaan volgens de uitgangspunten van Welzijn nieuwe stijl:

Vraaggericht werken

- De vraag van de burger staat centraal, niet het aanbod van professional of organisatie
- Burger en professional werken samen aan vraagverheldering en zoeken samen uit wat de kern is van de vraag
- Niet alleen individuele vragen, maar ook collectieve oplossingen
- Het keukentafelgesprek

Direct er op af

- Niet alle burgers stellen hun vraag, wellicht wel een behoefte. Professionals benaderen actief die burgers die geen ondersteuning willen of niet weten hoe ze die moeten organiseren

Eigen kracht burger

- Uitgangspunt is de eigen verantwoordelijkheid van de burger
- Ondersteuning loopt op van licht naar zwaar; faciliteren, ondersteunen, interveniëren, beschermen
- Eerst mogelijkheden van informele zorg gebruiken, dan pas formele zorg door professionals inzetten

Collectief vs individueel

- Eerst mogelijkheden van collectieve welzijnsarrangementen inzetten, dan pas individuele voorzieningen

Informele zorg vs formele zorg

- Verbeteren samenwerking tussen informele en formele zorg

Integraal werken

- Uitvoering richt zich op integrale, samenhangende aanpak van problemen van de burger
- Uitvoerende organisaties werken samen aan gezamenlijke probleemoplossing
- Gemeenten maken in hun beleid en uitbesteding samenhangende aanpak mogelijk

Resultaatgericht

- Welke problemen los je op? Gemeenten formuleren opdrachten in termen van prestatie en zo mogelijk van resultaat, ook rekenen zij af op basis van prestaties/resultaten

Ruimte professional

- Professionals beschikken over de juiste kennis en vaardigheden (waaronder outreachend werken)
- professionals zijn ondernemend
- Professionals krijgen ruimte, hun competenties zijn richtinggevend voor de uitvoering

Wat betekent dit nu concreet?

- **Gericht op de vraag achter de vraag**

Vraaggericht werken is niet de vraag van de burger zonder meer als uitgangspunt nemen bij de organisatie van het aanbod, zoals te vaak wordt gedacht. Het is geen kwestie van "u vraagt wij draaien", en ook niet van "marktwerking".

Dat kan tot een claimcultuur leiden, waarin de burger tegen iedere indicatie in bezwaar gaat zodra die hem niet bevalt. Het lijkt erop dat veel burgers wel geleerd hebben om een individuele voorziening te eisen, maar dat men niet geleerd heeft om zijn probleem goed te formuleren. De essentie van vraaggericht werken is er veel meer in gelegen om samen met de burger op zoek te gaan naar de vraag achter de vraag; wat is nu eigenlijk de kern van mijn probleem? Daarom dient ook de houding bij de aanbodzijde te veranderen.

- **Gebaseerd op de eigen kracht van de burger**

Wat kan de burger zelf of met hulp uit de directe sociale omgeving doen? Hiervoor is het belangrijk in kaart te brengen wat iemand nog zelf kan, hoe het sociale eruit ziet en hoe dit sociale netwerk gemobiliseerd dan wel versterkt kan worden.

Het gaat hierbij om mensen die niet durven, willen of hun vragen niet kwijt willen, terwijl ze al heel lang vereenzamen, zich verwaarlozen, met onoplosbare schulden kampen of verslavingsgedrag vertonen, die de weg naar ondersteuning niet weten te vinden. Ketensamenwerking is hierbij een sleutelbegrip.

- **Formeel en informeel in optimale verhouding**

Meer collectief dan individueel

Individuele voorzieningen voor individuele hulpvragen spelen in de Wmo en bij Welzijn Nieuwe Stijl een ondergeschikte rol. Een teveel aan individuele voorzieningen leidt medicalisering van problemen die beter kunnen worden opgelost met een sociale aanpak. Juist in het aanbieden van het collectieve arrangement komt het preventieve karakter van welzijn tot zijn recht.

Integraal werken

De burgers die bij het Wmo-loket aankloppen, hebben zelden een probleem dat door één instelling of één voorziening kan worden opgelost. Het gaat vaak om meerdere problemen tegelijk die allemaal met elkaar samenhangen en dus ook in samenhang moeten worden aangepakt.

Niet vrijblijvend, maar resultaatgericht

Daar waar organisaties ondersteuning bieden aan burgers, worden dan ook concrete afspraken gemaakt over de vraag op welke ondersteuning van professionals en vrijwilligers men kan rekenen, wat daarbij de eigen inzet is en naar welke resultaten wordt toegewerkt. Hetzelfde geldt voor de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers.

Gebaseerd op ruimte voor de professionals

In Welzijn Nieuwe Stijl draait het niet zozeer om instellingen of managers, maar om de burger in relatie tot de professional. Daarvoor heeft de professional de ruimte nodig om zelfstandig te handelen op basis van een ruime discretionaire bevoegdheid. Maar hij kan die ruimte alleen goed benutten als hij zij goed is opgeleid.

Decentralisatie AWBZ

De Awbz wordt steeds verder afgebouwd. Zo is met de invoering van de Wmo in 2007 de functie huishoudelijke verzorging uit de Awbz geschrapt en volgde in 2009 een forse inperking van de toegang tot de nieuwe functie begeleiding (voorheen ondersteunende en activerende begeleiding). De komende jaren zijn verdere ingrepen te verwachten. Het Rijk heeft besloten de functie begeleiding uit de AWBZ te schrappen en de met de extramurale Awbz-begeleiding te bereiken resultaten onder de reikwijdte van de Wmo te brengen. De belangrijkste reden voor deze maatregelen zijn de stijgende kosten van de Awbz.

De afbouw van de Awbz gaat gepaard met forse bezuinigingen. Gemeenten zijn genooddaakt op een creatieve manier om te gaan met het aanbieden van ondersteuning voor kwetsbare burgers op lokaal niveau. Dit betekent enerzijds dat er een groter beroep gedaan moet worden op de mogelijkheden van mensen zelf en anderzijds op de creativiteit van gemeenten om vorm te geven. Vanaf 2013 worden de gemeenten verantwoordelijk voor nieuwe gevallen van begeleiding en in 2014 ook voor de bestaande gevallen.

Bezuinigingen

De financiële en economische crisis blijft ook voor gemeenten niet zonder gevolgen. Binnen de Wmo zal het de opgave zijn de bestaande middelen zo in te zetten zodat de Wmo ook op langere tijd betaalbaar blijft. De gemeente Voerendaal investeert fors met eigen middelen in de Wmo (ruim € 350.000 per jaar). In hoofdstuk 5 wordt nader ingegaan op de financiën.

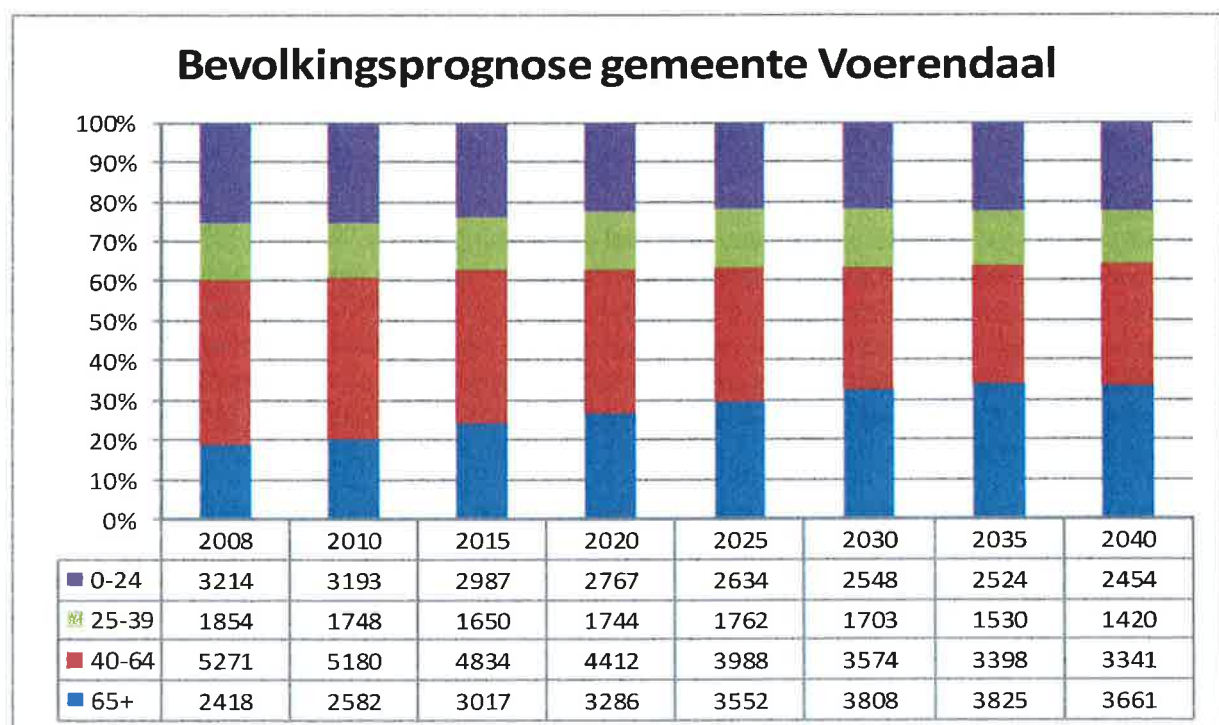
Wetswijziging Wmo; bij de Eerste Kamer ligt een wetsvoorstel om de Wmo op 3 onderdelen te wijzigen:

1. Gemeenten krijgen de vrijheid om zelf te bepalen of ze huishoudelijke hulp aanbesteden of niet. In de oorspronkelijke wettekst was niet duidelijk of gemeenten de plicht hadden om aan te besteden.

2. Er komt een bodem in de tarieven voor huishoudelijke zorg. Gemeenten moeten de tarieven voor huishoudelijke hulp vaststellen. Zo wordt voorkomen dat thuiszorginstellingen door felle prijsconcurrentie huishoudelijke hulp onder de kostprijs moeten leveren.
3. Het geld dat gemeenten voor uitvoering van de Wmo (individuele voorzieningen) krijgen wordt geoormerkt. Ze kunnen dit dan niet meer aan andere zaken besteden.

Demografische ontwikkelingen

De gemeente Voerendaal heeft de komende decennia te maken met een veranderende bevolkingssamenstelling. Dit heeft gevolgen voor vraag en aanbod van maatschappelijke ondersteuning. Het aandeel ouderen zal fors groeien. Dit is een landelijk fenomeen. Aangezien met het stijgen van de leeftijd de kans op beperkingen toeneemt, zal ook de druk op zorg en ondersteuning toenemen.



Bron: E,til Progneff 2011

Behalve met vergrijzing krijgen we ook te maken met ontgroening. Er worden minder kinderen geboren en jongeren trekken weg naar de grotere steden. Mede hierdoor wordt het aandeel 65+ers steeds groter. Daarbij zal het aandeel eenpersoonshuishoudens eveneens toenemen. Alleenstaanden hebben een sterk sociaal netwerk nodig waarop zij kunnen terugvallen indien nodig. Zij hebben immers geen partner die de ondersteuning kan bieden.

De vrijwillige ondersteuning voor kwetsbare burgers zal door een relatief kleine groep inwoners geboden moeten worden. Voor hen zal het steeds moeilijker worden om een goede balans te vinden tussen carrière, werk, zorg voor de kinderen en ouders en vrijwilligerswerk. Daartegenover staat dat het aantal 'fite' ouderen ook zal toenemen. Hier liggen dan weer kansen en mogelijkheden.

Hoofdstuk 3 Visie op maatschappelijke ondersteuning

Het doel van de Wmo is om alle burgers in staat te stellen om volwaardig deel te nemen in de samenleving. Dit geldt voor alle burgers met of zonder beperking op alle levensgebieden; wonen, werken, onderwijs, vrije tijd, vrijwilligerswerk, etc. Mensen die meedoen in de maatschappij, die deel uit maken van sociale verbanden, hebben een groter gevoel van welbevinden. Mensen die zich beter voelen doen in mindere mate een beroep op zorg en andere voorzieningen.

Dit in staat zijn om mee te doen hangt sterk samen met het vermogen om zelf te organiseren. Het gaat dus niet alleen over het voor zichzelf zorgen, zoals de persoonlijke verzorging, het runnen van het huishouden, de mobiliteit of de vervoersbehoefte. Maar ook over het vermogen om het sociale netwerk te mobiliseren. Dit netwerk kan uit familie, vrienden, buren of verenigingen en vrijwilligersorganisaties bestaan.

In sommige gevallen blijken mensen niet in staat om zo een netwerk op te bouwen of om het netwerk in stand te houden. Persoonlijke kenmerken en factoren als leeftijd, het hebben van werk of het inkomen spelen hierbij een grote rol.

Het zelforganiserend vermogen is in drie gradaties weer te geven: zelfredzaamheid, tijdelijke ondersteuning en langdurige ondersteuning.

Zelfredzaamheid

Het overgrote deel van de mensen is in staat om het eigen leven goed te organiseren, alleen of met hulp van anderen. Ze ondernemen zelf activiteiten, organiseren zelf dingen en betalen hier ook zelf voor. Ze nemen hun eigen verantwoordelijkheid. Van mensen wordt dit ook verwacht. Ze zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor hun eigen welzijn, en dat van hun naasten. Ze dienen eerst zelf het initiatief te nemen en de eigen problemen alleen of samen met anderen op te lossen. De gemeente heeft hierin een faciliterende rol en investeert in een netwerk van basisvoorzieningen, zoals scholen, bibliotheek, sport en cultuurverenigingen, welzijnsvoorzieningen, etc. Met andere woorden: de basis van waaruit iedereen zijn eigen verantwoordelijkheid kan nemen.

Tijdelijke ondersteuning

Er zijn ook altijd mensen die tijdelijk extra ondersteuning nodig hebben. Zij zijn niet in staat hun leven op de rit te krijgen en de zelfredzaamheid van deze mensen dient weer hersteld te worden om zo te voorkomen dat de ondersteuning een langdurig karakter krijgt. Het kan hier om professionele ondersteuning gaan, maar de ondersteuning kan ook door het sociale netwerk ingevuld worden. Soms is deze hulp nodig om de eigen kracht te versterken.

Langdurige ondersteuning

Voor een kleine groep mensen is meedoen niet vanzelfsprekend. Ze kampen met complexe en langdurige problemen die permanente ondersteuning en zorg behoeven. Denk aan mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking, psychische problemen of gezinnen in de knel. Deze mensen hebben ondersteuning van de gemeente nodig. De gemeente laat de ondersteuning meestal door professionele zorgaanbieders uitvoeren.

Door de vergrijzing, ontgroening en de wijzigingen in de zorg zal de verhouding tussen deze drie groepen mensen veranderen. Er zal steeds meer behoefte aan ondersteuning zijn en de druk op de gemeente, de voorzieningen en de zelfredzame burgers zal toenemen. Om dit op te kunnen vangen zullen de gemeente, de maatschappelijke instellingen en de burgers moeten samenwerken. Iedereen dient zijn verantwoordelijkheid te nemen. De vraag is wie neemt welke rol voor zijn rekening en hoe staan de verschillende partijen tot elkaar.

Visie van de gemeente Voerendaal

De gemeente wil een rol spelen om een klimaat in stand te houden en te verbeteren voor een succesvol lokaal ondersteuningsbeleid. Het uitgangspunt is dat mensen zelf verantwoordelijk zijn voor hun welzijn en daar zonedig ondersteuning bij vragen van bijvoorbeeld familie, vrienden, de buurt, of de kerkgemeenschap.

Vrijwilligers en mantelzorgers dragen in belangrijke mate bij aan het sociale klimaat in onze gemeente. Er zijn kwetsbare mensen in onze samenleving, mensen die geen contacten hebben om op terug te vallen, en die niet in staat zijn hun ondersteuning te organiseren. Voor deze beperkte groep vervult de gemeente de vangnetfunctie bijvoorbeeld door het faciliteren van een specifiek voorzieningenaanbod en bemiddeling in de noodzakelijke maatschappelijke ondersteuning.

In de komende jaren is het van belang dat er een verschuiving van verantwoordelijkheden plaats vindt van de overheid naar burgers en instellingen, waarbij de gemeente de faciliterende rol op zich neemt. Zij schept de randvoorwaarden waarbij iedereen in staat is zijn eigen rol hierin te nemen. De gemeente Voerendaal zet in op de zorgzame samenleving. Een samenleving waarin de mensen vooral voor elkaar zorgen en waar de overheid alleen inspringt als het echt nodig is. De zorgzame samenleving wordt dus niet primair door de overheid opgelegd, maar de overheid heeft een stimulerende en faciliterende rol.

Vanuit deze visie hanteert de gemeente Voerendaal een viertal uitgangspunten:

- Verhogen van participatie en zelfredzaamheid
- Meer eigen verantwoordelijkheid
- Versterken van onderlinge ondersteuning
- Zorgdragen voor een adequaat vangnet

Verhogen van participatie en zelfredzaamheid

De Wmo is gericht op participatie van burgers en het bevorderen van zelfredzaamheid. Het uitgangspunt is dat alle burgers meedoen aan de samenleving. Meedoen in de samenleving, al dan niet met ondersteuning is de kern van de Wmo. In de Wmo gaat het onder andere om maatschappelijke participatie, zoals deelname aan vrijwilligerswerk, en sociale en culturele participatie, zoals vrijetijdsbesteding.

Participatie is niet alleen belangrijk voor een goed functionerende samenleving, maar ook voor het individueel welbevinden. Gemeenten kunnen de participatie van mensen met een beperking vergroten door bijvoorbeeld de openbare gebouwen toegankelijker te maken, individuele voorzieningen zoals een rolstoel te verstrekken, of ondersteuning te bieden aan mantelzorgers en vrijwilligers.

De kern van de Wmo is dat de gemeente een grotere rol en verantwoording krijgt bij het beantwoorden van zorgbehoeften en zorgvragen van burgers. Hiervoor is de compensatieplicht geïntroduceerd. Hierdoor is de gemeente verplicht voorzieningen te treffen ter compensatie van beperkingen die burgers ondervinden in hun zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. De gemeente lost problemen rondom zelfredzaamheid en participatie op door middel van lokaal maatwerk, maar ook door middel van het steunen van initiatieven die de onderlinge ondersteuning bevorderen.

Meer eigen verantwoordelijkheid

Burgers nemen zelf verantwoordelijkheid voor het regelen van zaken die nodig zijn om te participeren. Dit in overleg met en met steun van het sociale netwerk. Als de burger er zelfstandig of met behulp van zijn omgeving niet in slaagt zich te redden, dan is er een taak van de gemeente weggelegd.

In de Wmo speelt de eigen verantwoordelijkheid van de burgers dus een grote rol. Het is de bedoeling dat de gemeente pas in actie komt als de burger zelf heeft gekeken hoe hij zijn probleem kan oplossen. De volgorde van het nemen van verantwoordelijkheid ziet er als volgt uit:

1. Zelf, familie, vrienden, buren, kennissen
2. Sociale verbanden en maatschappelijke organisaties
3. Gemeente

De gemeente is vrij in het bepalen hoe zij de burgers wil ondersteunen bij haar beperkingen. Dat kan middels individuele, collectieve en algemene voorzieningen, middels materiële zaken of middels diensten. Als bij de beoordeling maar rekening gehouden wordt met de behoeften, persoonskenmerken en financiële draagkracht van de persoon.

Het uitgangspunt is dat mensen zelf verantwoordelijk zijn voor hun welzijn en daar zonodig ondersteuning bij vragen uit het eigen netwerk. De grotere eigen verantwoordelijkheid vraagt van burgers een aanpassing. Bijvoorbeeld in de vorm van anticiperen op een volgende levensfase: "wat kan ik zelf doen om prettig oud te worden".

Ook op het terrein van de woonomgeving wil de gemeente dat burgers meer of vaker het initiatief nemen. Bijvoorbeeld door ideeën in te brengen en uit te voeren in wijknetwerk-verband. Bijdragen aan het behoud of verbeteren van de woonomgeving op kernenniveau kunnen ook hun startpunt vinden bij burgers.

Onderlinge ondersteuning versterken

Om de toenemende vraag naar ondersteuning van de gemeente af te remmen wil de gemeente Voerendaal de onderlinge ondersteuning van burgers stimuleren. Na een halve eeuw verzorgingsstaat is er een situatie ontstaan waarbij de maatschappelijke participatie en sociale contacten van mensen met beperkingen vaak uit extern georganiseerde participatie en contacten bestaat. Echter, participatie en contacten die spontaan tot stand komen hebben meer betekenis. Ondanks het feit dat dit proces niet zomaar terug te draaien is, wil de gemeente Voerendaal inzetten op het versterken van de onderlinge ondersteuning tussen burgers, vrijwilligers, mantelzorgers én professionals. Mensen die een behoefte of een zorgvraag hebben dienen weer (spontaan en op eigen kracht) in contact te komen met mensen die iets voor een ander willen betekenen. De verzorgingsstaat moet worden omgebogen naar een samenleving met een verhoogde verantwoordelijkheid van mensen voor elkaar. Dit zal geen eenvoudige klus zijn, de verwachtingen mogen dan ook niet te hoog zijn. Dit betreft een cultuuromslag waar naar verwachting meerdere jaren voor nodig zullen zijn. Desondanks zal dit de lijn zijn die we met zijn allen dienen uit te zetten als we naar de geest van de Wmo willen handelen en de kosten van de Wmo beheersbaar willen houden. Zowel de rijksoverheid, de gemeente, maatschappelijke organisaties en niet in de laatste plaats burgers hebben hier een taak. We moeten het samen doen.

De gemeente verwacht meer initiatief van maatschappelijke organisaties en solidariteit van mensen met elkaar. Zelforganisatie, maatschappelijke binding en actief burgerschap kan het leefklimaat in de kernen positief beïnvloeden. Mensen die zich inzetten voor de medemens moeten worden ondersteund (mantelzorg en vrijwilligerswerk). Het slagen van de Wmo hangt nauw samen met een

sterke gemeenschap; de lokale ondersteuningsstructuur. De gemeente wil de komende jaren investeren in een samenleving met meer onderlinge betrokkenheid.

Zorgdragen voor adequaat vangnet

Sommige mensen zijn (tijdelijk) niet in staat om op eigen kracht te participeren. Deze mensen hebben hierbij ondersteuning nodig. Indien mensen niet in staat zijn om hun eigen problemen op te lossen, zelf of met behulp van hun sociale netwerk, biedt het Wmo-beleid een vangnet van ondersteunende diensten en voorzieningen.

Bij de inrichting van het Wmo pakket onderscheiden we twee soorten voorzieningen: collectieve en individuele voorzieningen. Het collectieve voorzieningenpakket bestaat uit het algemene aanbod zoals we dat kennen in de gemeenschapshuizen, bibliotheek, sportaccomodaties, gezondheidscentra en bus. Sommige mensen kunnen niet of onvoldoende gebruik maken van dit algemene aanbod. De gemeente blijft daarom ook zorgen voor een specifiek aanbod, zoals bijvoorbeeld bewegingsactiviteiten voor ouderen.



Als ook deze voorzieningen onvoldoende blijken om te blijven meedoen in de samenleving, komen de individuele voorzieningen in beeld. Individuele voorzieningen kunnen op twee manieren worden aangeboden: op basis van individueel gebruik (bijvoorbeeld huishoudelijke verzorging of een rolstoel) of op basis van gezamenlijk gebruik (bijvoorbeeld collectief vraagafhankelijk vervoer).

Om de Wmo betaalbaar te houden gaan we uit van de volgende uitgangspunten. Collectieve voorzieningen eerst, waarbij de algemene voorzieningen voorgaan op de specifieke voorzieningen. Bij individuele voorzieningen gaat we er van uit dat "voorliggende voorzieningen" eerst worden benut zoals bijvoorbeeld de boodschappenservice van winkeliers. Bij individuele voorzieningen wordt het principe gehanteerd van: gezamenlijk gebruik waar mogelijk en individueel gebruik waar noodzakelijk.



De veronderstelling is als zoveel mogelijk mensen gebruik kunnen maken van collectieve voorzieningen dit preventief werkt ten opzichte van duurdere individuele voorzieningen.

De verwachting is dat in de komende jaren de vraag naar individuele voorzieningen fors toeneemt. Het is de vraag of de budgetten die de gemeente krijgt van de rijksoverheid voldoende zullen zijn om aan alle vragen te voldoen. De gemeente Voerendaal heeft daarom reeds de eigen bijdrage regeling geharmoniseerd voor de individuele voorzieningen; er geldt sinds 2011 een eigen bijdrage plicht voor alle Wmo-voorzieningen.

Maar op de eerste plaats dient er een omslag plaats te vinden van individuele voorzieningen naar collectieve voorzieningen. Nagegaan wordt of er een besparing bereikt kan worden met het collectief gebruik van individuele voorzieningen. Bijvoorbeeld door een collectieve voorziening te creëren voor ramen wassen of de wasverzorging, zaken die momenteel nog in de vorm van individuele voorzieningen worden aangeboden.

Conclusie

Kort samengevat houdt dit in dat:

- de gemeente Voerendaal naar een samenleving streeft waarin iedereen kan participeren;
- de gemeente in eerste instantie uitgaat van de eigen verantwoordelijkheid van mensen;
- de gemeente de samenwerking tussen participerende burgers, vrijwilligersorganisaties en professionele instellingen stimuleert en initieert (indien nodig) om de maatschappelijke ondersteuning vorm te geven.
- wanneer mensen niet in staat blijken om zelfstandig of met hulp van anderen deel te nemen aan de samenleving, de gemeente dan ondersteuning biedt;
- de gemeente haar burgers met adequate collectieve en individuele voorzieningen ondersteunt;

Hoofdstuk 4 Van visie naar uitvoering

In hoofdstuk 3 visie op maatschappelijke ondersteuning is de visie vertaald naar vier speerpunten; participatie en zelfredzaamheid vergroten, meer eigen verantwoordelijkheid, de onderlinge ondersteuning versterken en het zorgdragen voor een adequaat vangnet. In dit hoofdstuk worden deze thema's zo concreet mogelijk uitgewerkt. Voor de concrete projecten op de 9 negen verschillende prestatievelden van de Wmo verwijzen we naar het uitvoeringsprogramma 2012 dat als bijlage bij deze beleidsnota zit.

1. Verhogen van participatie en zelfredzaamheid

Meedoen in de samenleving is niet voor iedereen een vanzelfsprekendheid. Ouderdom, handicap, sociaal-economische klasse, psychische problemen of een complexe thuissituatie kunnen een belemmering vormen om mee te doen in de maatschappij. Een goede aangepaste infrastructuur, een gemeentehuis zonder drempels, welzijnsactiviteiten en culturele activiteiten, aangepast sporten of voldoende en adequate vervoersvoorzieningen, het kunnen allemaal voorbeelden zijn van bevorderende activiteiten op het vlak van participatie.

Fysieke en sociale toegankelijkheid

Voorzieningen als sportvoorzieningen, gemeenschapsvoorzieningen, stoepen, fietspaden, postkantoor en winkels dienen goed fysiek toegankelijk te zijn voor iedereen. De toegankelijkheid van de openbare ruimten is een terugkerend aandachtspunt bij de woonkernenschouwen die jaarlijks georganiseerd worden. De problemen die bij de schouwen naar voren komen worden geïnventariseerd en opgepakt door de desbetreffende afdelingen. Tevens is bij het gehandicapten zorgvragers platform (GZVP) in 2010 advies ingewonnen over de eventuele knelpunten op dit vlak in de gemeente Voerendaal. Deze knelpunten zijn in kaart gebracht en worden indien mogelijk in de reguliere onderhoudswerkzaamheden aangepakt, danwel in andere lopende projecten meegenomen. Van de expertise en kennis van het GZVP zal ook in deze beleidsperiode gebruik gemaakt blijven worden door middel van actieve consultatie.

Tot slot staat de renovatie van de gemeenschapshuizen 't Wouves en Kunderhoes op de planning voor deze beleidsperiode (2012). De toegankelijkheid is een van de prioriteiten bij deze renovaties.

Collectieve voorzieningen

De gemeente Voerendaal gaat investeren in de realisatie van collectieve voorzieningen. Door het organiseren van een buurtteam waar verschillende collectieve voorzieningen aangehaakt kunnen worden zoals de klussendienst, een maatschappelijke vervoersvoorziening, een was- en strijkservice en een boodschappendienst zal de burger ondersteund worden bij het deelnemen aan de maatschappij. Deze voorzieningen kunnen aangeboden worden door vrijwilligers, maar ook door bijvoorbeeld uitkeringsgerechtigden. Het op deze manier organiseren van bepaalde diensten werkt twee kanten uit. De zorgvrager wordt zo ondersteund bij zijn participatieprobleem en de vrijwilliger (die niet actief is op de arbeidsmarkt) wordt eveneens ondersteund bij zijn participatie. In 2012 wordt gestart met het buurtteam en de klussendienst en in de loop van deze beleidsperiode zullen de collectieve voorzieningen uitgebreid worden.

Overig sociaal beleid van de gemeente

Ook het beleid in het kader van de Wet werk en bijstand (Wwb), de wet sociale werkvoorziening (Wsw), de wet inburgering (Wi) en het gemeentelijk minimebeleid is gericht op zelfredzaamheid en participatie. Door Wwb-cliënten te activeren kunnen ze weer meedoen.

Het hebben/doen van (vrijwilligers)werk is een belangrijk element om mee te kunnen doen in de maatschappij.

2. Meer eigen verantwoordelijkheid

Met de invoering van de Wmo wordt een groter beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van de burgers. Eventuele knelpunten dienen mensen eerst zelf proberen op te lossen, zonodig met familie en de bredere sociale omgeving. Als blijkt dat dit niet mogelijk is, kan ondersteuning aan de gemeente gevraagd worden. De gemeente heeft in eerste instantie een rol in het creëren van mogelijkheden, zodat de burgers deze eigen verantwoordelijkheid kunnen en zullen oppakken. In het kader van die eigen verantwoordelijkheid heeft de gemeente Voerendaal een aantal regelingen die reeds ingevoerd zijn of zeer binnenkort ingevoerd gaan worden waar een beroep gedaan wordt op de (financiële) eigen verantwoordelijkheid van de burgers zelf. Wellicht dat in de loop van de beleidsperiode 2012-2015 meer initiatieven ondernomen worden op dit vlak.

Verantwoordelijkheidsladder

De Wmo-consulenten maken bij het zoeken naar een oplossing gebruik van de verantwoordelijkheidsladder, ook wel de zelfredzaamheidsladder genoemd. Eerst wordt gekeken wat mensen zoveel mogelijk zelf kunnen doen (1). Vervolgens wordt gekeken of de klant ondersteuning kan organiseren in zijn naaste omgeving, dus bij familie, vrienden of burens (2). Als dat niet tot een oplossing leidt, wordt eerst gekeken of er gebruik gemaakt kan worden van een algemene voorziening (3). Wanneer een algemene voorziening het probleem niet oplost, kom je pas in aanmerking voor een individuele voorziening (4). Dit veronderstelt een andersom denken. Beginnen bij wat je zelf kunt doen, voordat de gemeente een individuele voorziening gaat toekennen. Door actief in te zetten op de verschillende treden/trappen van deze ladder kan er gestuurd worden op de Wmo-uitgangspunten van eigen verantwoordelijkheid, bevorderen van participatie en het compenseren van beperkingen.



Het gekantelde gesprek

Het eerste gesprek met de burger is een zeer belangrijk onderdeel in de Kanteling. Tijdens dit gesprek moet de vraag achter de vraag achterhaald worden en samen met de burgers naar oplossingen gezocht worden. Zoals onderstaande voorbeelden laten zien gaat het niet meer op de eerste plaats om het toekennen van individuele voorzieningen, maar draait het vooral om het compenseren van de ondervonden problemen op het vlak van de participatie en zelfredzaamheid.

Indicatie Oude Stijl

Meneer Janssen: alleenstaand, 75 jaar hart en longklachten kortademig en slecht ter been Indicatie: 3 uur hulp bij huishouden scootmobiel CVV	Mevrouw Pietersen: alleenstaand, 75 jaar hart en longklachten kortademig en slecht ter been Indicatie: 3 uur hulp bij huishouden scootmobiel CVV
---	--

Het Gesprek

- 20 jaar weduwnaar - goed contact met kinderen, maar deze wonen niet in de buurt - groot netwerk van vrienden en sociale contacten - gaat wekelijks zwemmen - scootmobiel voor dagelijkse boodschappen en bezoek vrienden - houdt niet van koken en alleen de maaltijd nuttigen	- Nog maar kort weduwe en erg verdrietig - geen kinderen, eenzaam en klein sociaal netwerk - geeft aan dat huishoudelijk werk wel lukt, als ze het gedoseerd uitvoert - houdt van handwerken - geen zicht op financiële zaken omdat de echtgenoot dit allemaal regelde - ziet op tegen opruimen van spullen van overleden echtgenoot - maakt geen gebruik van CVV
---	---

De gekantelde oplossing

- 3 uur hulp bij huishouden - scootmobiel - info over maaltijdvoorziening in verzorgingshuis - CVV	- 2 uur hulp bij huishouden - scootmobiel - Maatschappelijk werk voor ondersteuning bij rouwproces en inzichtelijk maken van geldzaken - aangemeld bij Zonnebloem - Via vrijwilligersorganisatie hulp aangevraagd bij opruimen van spullen overleden man
---	--

Harmonisatie eigen bijdragen

Op de eigen verantwoordelijkheid van de burgers wordt eveneens een appel gedaan door middel van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage. Burgers worden, afhankelijk van de hoogte van het inkomen, financieel voor een gedeelte of in sommige gevallen zelfs helemaal verantwoordelijk gehouden voor de kosten van de verstrekte voorziening. Bovendien is in

2011 een stap gezet door middel van de harmonisatie van de eigen bijdragen. Vanaf 1 januari 2012 wordt voor alle individuele voorzieningen een eigen bijdrage in rekening gebracht (voorheen gold dit alleen voor een beperkt aantal Wmo-voorzieningen).

Lijst algemeen gebruikelijke voorzieningen uitbreiden

In de Wmo is het gangbaar dat algemeen gebruikelijke voorzieningen niet in aanmerking komen voor verstrekking. De gemeente Voerendaal hanteert een (niet limitatieve) lijst met algemeen gebruikelijke voorzieningen (deze maakt onderdeel uit van de Verordening Wmo). Echter, de opvatting of een voorziening als algemeen gebruikelijk wordt beschouwd is aan verandering onderhevig. De fiets met trapondersteuning is hier een goed voorbeeld van. Vandaag de dag wordt deze (in tegenstelling tot een aantal jaren geleden) beschouwd als een algemeen gebruikelijke voorziening. In de gemeente Voerendaal zijn we voornemens om de lijst met algemeen gebruikelijke voorzieningen uit te breiden met een aantal (woon)voorzieningen die in de loop der jaren steeds meer gangbaar zijn geworden in de gewone handel en niet meer speciaal bedoeld zijn voor mensen met een beperking.

Normering hulp bij huishouden aanscherpen

Actuele beleidsontwikkelingen, nieuwe inzichten, ervaringen uit de praktijk en jurisprudentie hebben er toe geleid dat nieuwe normeringen ten behoeve van de indicatiestelling van de hulp bij het huishouden redelijk zijn. De mogelijkheden voor een nieuwe richtlijn voor de indicatiestelling zullen bekeken worden waarna mogelijk begin 2012 deze nieuwe richtlijn in gebruik genomen kan worden.

3. *onderlinge ondersteuning versterken*

De visie van maatschappelijke ondersteuning houdt een gedragsverandering in voor burgers, maatschappelijke organisaties, professionals en alle gemeentelijke betrokkenen. Het brengt een andere inzet met zich mee voor de gemeentelijke instrumenten, de financiering en af te sluiten contracten met professionals en er is een grote rol voor weggelegd voor netwerkvorming.

Wijkgericht werken en samenwerking ketenpartners

De gemeente Voerendaal streeft ernaar dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. En dat zij vanuit deze situatie zo lang mogelijk kunnen blijven deelnemen aan de samenleving. Indien mensen hiertoe niet meer in staat zijn dienen zij hierin ondersteund en gefaciliteerd te worden. Een kerngerichte aanpak is de meest effectieve manier om dit te bewerkstelligen. Deze aanpak richt zich op het verbeteren van de directe leefomgeving in de verschillende kernen in samenwerking met de burgers. Het gaat hierbij om samenwerking en een integrale aanpak van problemen op een overzichtelijk en werkbaar niveau: de kernen. Bij deze aanpak zijn de gemeente, de dienstverlenende instellingen (politie, woningcoöperatie e.d.), maatschappelijke dienstverleners/zorgverleners en de bewoners betrokken. Ook de overlegorganen hebben hun focus op de kernen en werken indien mogelijk vanuit die kernen. Zij hebben een belangrijke adviesfunctie naar de zorgleveranciers en de gemeente toe. Per 1 juli 2012 lopen de contracten voor de hulp bij het huishouden af en wordt er opnieuw aanbesteed. Binnen deze aanbesteding wordt in grote mate aandacht gevraagd voor het wijkgericht werken en samenwerking van de verschillende ketenpartners. Dit staat in nauw verband met het stimuleren van de onderlinge ondersteuning. Verschillende partners in het veld moeten met elkaar gaan samenwerken en elkaar opzoeken en naar elkaar doorverwijzen teneinde een efficiëncyslag te maken en uiteindelijk bezuinigingen te realiseren. Deze samenwerking gaat op de eerste plaats tot uitvoering komen in het zogenaamde sociaal wijkteam. In het sociaal wijkteam zitten de gemeente en de ketenpartners uit de kern. Deze professionele organisaties dienen de focus te hebben op samenwerking en synergie in plaats van op concurrentie en keuzevrijheid, en denkt en werkt mee vanuit een maatschappelijke

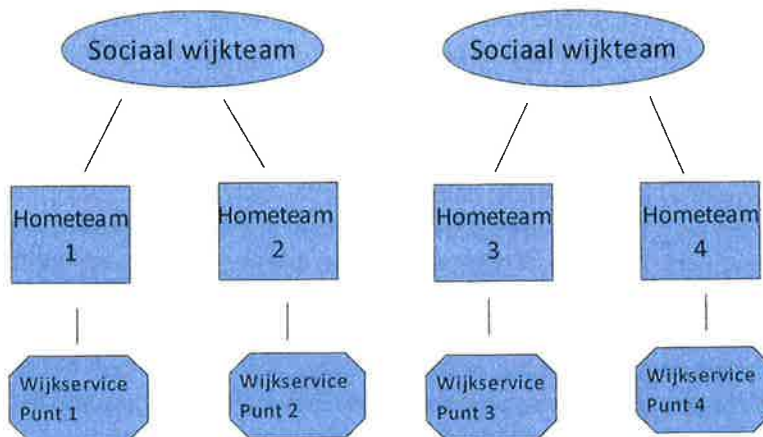
verantwoordelijkheid. Het sociaal wijkteam is de schakel naar de al bestaande hometeams (Voerendaal-Kunrade en Klimmen) waarin de hulpverleners zitting nemen. De hometeams op hun beurt lossen praktische problemen op, geven aan wat er nog ontbreekt in het aanbod van voorzieningen en kaarten complexe sociaal maatschappelijke problemen aan. De hometeams worden uitgebreid naar de andere kernen en hiermee wordt de samenwerking met het Wmo-loket geïntensiveerd.

Versterken en verbinden van bestaande voorzieningen tot wijkservicepunten

Bijna elke kern heeft wel een gemeenschapsvoorziening of een gezondheidscentrum waar tal van welzijnsvoorzieningen en andere diensten worden aangeboden. Deze voorzieningen worden in stand gehouden door vrijwilligers en buurtbewoners. Echter, deze voorzieningen staan meestal op zichzelf en zijn zich vaak niet bewust van hun rol in de (zorg)keten. Door de vrijwilligers(organisaties), andere betrokkenen voorzieningen en diensten te benaderen en met elkaar in contact te brengen en hen bewust te maken van elkaars bestaan en activiteiten weten zij wat het aanbod is en verwijzen zij makkelijk naar elkaar door. Hierdoor wordt een efficiëncyslag gemaakt. Een dergelijke gemeenschapsvoorziening of een zorgcentrum waar al deze elementen samenkomen fungeert als het middelpunt van de kern. Dit noemen we een wijkservicepunt. Een plek waar iedereen binnen kan lopen voor informatie, met een vraag, voor een praatje, een kop koffie of een maaltijd en allerlei andere activiteiten die aangeboden/georganiseerd worden. Hier ligt de nadruk op zelfredzaamheid die collectief wordt bewerkstelligd. Het draait hoofdzakelijk op buurtbewoners en vrijwilligers en wordt door professionals bijgestaan voor de bedrijfsvoering en het verrichten van de eventuele zorgtaken. Het wijkservicepunt is de magneet van de buurt waar naast de bestaande voorzieningen ook andere voorzieningen gevestigd kunnen worden (bijv. uitvalsbasis thuiszorg, prikdienst, kapper, etc).



De structuur komt er dan als volgt uit te zien:



Burgerinitiatieven ondersteunen en medeverantwoordelijkheid stimuleren

De gemeente wil de burger ondersteunen bij initiatieven. Dit kan bijvoorbeeld door middel van subsidies, of door middel facilitering op een ander vlak. Door het stimuleren en financieel mogelijk maken van burgerinitiatieven laat de gemeente bovendien ook zien de burger serieus te nemen. De burger wordt op deze wijze gestimuleerd en gemotiveerd om zich mede verantwoordelijk te voelen voor een goede uitvoering van deelgebieden van de Wmo, die zijn of haar directe omgeving betreffen. Het (nog te ontwikkelen) subsidiebeleid dat per 1 januari 2013 ingaat is hierin ondersteunend.

4. Zorgdragen voor adequaat vangnet

Sommige mensen kunnen (tijdelijk) niet op eigen kracht meedoen in de maatschappij. Voor deze mensen bestaat er de mogelijkheid tot ondersteuning van de gemeente. Dit kan zijn in de vorm van een individuele voorziening, een andere vorm van ondersteuning of maatschappelijke opvang bijvoorbeeld. Uitgangspunt blijft altijd dat de ondersteuning is gericht op het versterken van de eigen kracht van de cliënt om zoveel als mogelijk te participeren in de samenleving. Om de zelfredzaamheid van de burger te vergroten is het van belang om hem daarbij te ondersteunen zodat hij op den duur, op eigen kracht of met minder ondersteuning, verder kan. Dit is soms in strijd met de manier waarop in Nederland de zorg van oudsher is geregeld. Er bestaat in Nederland een cultuur waarbinnen de zorg van de burger wordt overgenomen en de burger vaak langdurig afhankelijk van zorg gemaakt wordt. Daarom ziet de gemeente Voerendaal voor zichzelf en andere professionals een belangrijke rol weggelegd in het bewerkstelligen van een omslag, de Kanteling genaamd. Van professionals wordt een pro-actieve houding gevraagd, waarbij het accent ligt op faciliteren en stimuleren.

Wmo-consulent levert maatwerk

De Wmo-consulenten zijn omringd door een netwerk van vrijwilligers en professionals (buurtteam, hometeam, zorgleveranciers en vrijwilligersorganisaties op het vlak van informele zorg). Zij vervullen een belangrijke signalerende rol, gaan pro-actief op zoek naar slimme oplossingen binnen het informele netwerk, maar zijn tegelijkertijd in staat om in te schatten wanneer professionele hulp noodzakelijk is. Het is de bedoeling dat burgers (bestaande uit zorgvragers, vrijwilligers, mantelzorgers en professionals) elkaar weten te vinden. Aangezien dit makkelijker te bewerkstelligen is op kernenniveau zal de gemeente Voerendaal de Wmo-consulenten, de professionals en de verenigingen dichter tot elkaar proberen te brengen. Het is een gemeentelijke verantwoordelijkheid om het deelnemen aan de samenleving voor alle

burgers mogelijk te maken. De gemeente Voerendaal zal de klant, uitgaande van de eigen zelfredzaamheid, ondersteunen bij de verduidelijking van de hulpvraag en tevens indien nodig ondersteunen bij de inzet en organisatie van de eigen mogelijkheden en het sociale netwerk. Van belang is het versterken van het eigen sociale netwerk en indien nodig het ontwikkelen van een eigen netwerk. Een goed netwerk rondom de klant voorkomt immers een sociaal isolement en zorgt ervoor dat het eenvoudiger is om deel te nemen aan activiteiten. De Wmo-consulenten gaan op zoek naar de echte hulpvraag en de mogelijke oplossing via eigen kracht, het sociale netwerk en de algemene en/of collectieve voorzieningen. Indien nodig en mogelijk wordt informele zorg vanuit vrijwilligerswerk ingezet. De Wmo-consulent is de zogenaamde spin in het web. Het gaat er niet alleen om te kijken of de professionele hulp voldoende en adequaat is, maar ook of de informele ondersteuning voldoende effectief is en goed functioneert. De Wmo-consulent heeft hierbij een signalerende rol. Indien de participatieproblemen niet opgelost kunnen worden op eigen kracht, of binnen het netwerk van vrijwilligers en mantelzorgers, en er geen passende collectieve of voorliggende voorziening voorhanden is, dan zal de consulent een individuele voorziening adviseren.



Hoofdstuk 5 Financiën

Integratie-uitkering

Voor de uitvoering van de Wmo heeft de gemeente de beschikking over diverse geldstromen. Hierbij is onderscheid te maken tussen geldstromen waarover de gemeente al beschikte voor de uitvoering van de Wmo en geldstromen die de gemeente vanaf 1 januari 2007 ontvangt. Voor de nieuwe taken die de gemeente vanaf 1 januari 2007 uitvoert, ontvangt de gemeente via het gemeentefonds een zogenaamde integratie-uitkering. Een integratie-uitkering doelt op een aparte geldstroom binnen het gemeentefonds. Er is sprake van een integratie-uitkering omdat er afspraken zijn gemaakt over de groei en verdeling van het budget, die afwijken van de gebruikelijke groei en verdeling van de middelen binnen het gemeentefonds. Omdat de Wmo integratie-uitkering via het gemeentefonds wordt uitgekeerd zijn de middelen vrij besteedbaar en is het niet verplicht de middelen te besteden aan de Wmo. Echter, bij de Eerste Kamer ligt een wetsvoorstel om de Wmo te wijzigen. Het geld dat gemeenten voor uitvoering van de Wmo (individuele voorzieningen) krijgen wordt geormerkt. Ze kunnen dit dan niet meer aan andere zaken besteden.

Een en ander zal voor de gemeente Voerendaal geen consequenties hebben aangezien de integratie-uitkering Wmo € 1.250.000 bedraagt, terwijl de uitgaven voor hulp bij het huishouden en PGB ruim € 350.000 hoger zijn.

Onzekerheden en financiële risico's

Bij de Wmo is sprake van een open eind financiering. Met andere woorden: als het budget niet toereikend is, moet de gemeente het tekort zelf opvangen. Er zijn ontwikkelingen en factoren waarvan we de uitkomsten nog niet kunnen voorspellen:

- Ontoereikendheid budgetten bij toenemende vraag indien de rijksbudgetten niet in dezelfde mate meegroeien. Wanneer de ondersteuningsvraag toeneemt door bijvoorbeeld vergrijzing, neemt de druk op de voorzieningen toe. Dit betekent of meer gemeentelijke financiering of het maakt maatregelen tot een beperktere toegang noodzakelijk.
- Het compensatiebeginsel: de gemeente heeft een compensatieplicht en verstrekt daarvoor Wmo (individuele) voorzieningen. De ontoereikende beschikbare budgetten kunnen nooit een reden voor afwijzing vormen.

Financiën

Bij de uitvoering van de Wmo zijn diverse budgetten te onderscheiden, onder andere:

• Hulp bij het huishouden	€ 1.425.000
• PGB	€ 145.000
• Vervoersvoorzieningen	€ 140.000
• Hulpmiddelen	€ 250.000
• Woonvoorzieningen	€ 145.000
• Uitvoeringsprogramma Wmo	€ 36.000
• Regionale regelingen (RIMO e.d.)	€ 57.000

Hoofdstuk 6 Kwaliteitsbewaking, Monitoren en Evaluatie en bijstelling

Kwaliteitsbewaking

Op basis van artikel 3 van de Wmo moet in het beleidsplan worden aangegeven welke maatregelen de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders nemen om de kwaliteit te borgen van de wijze waarop de maatschappelijke ondersteuning wordt uitgevoerd. De volgende maatregelen worden genomen om de kwaliteit te borgen:

- Jaarlijks wordt er een klanttevredenheidsonderzoek gehouden onder de cliënten van de Wmo;
- In de overeenkomsten en contracten met instellingen/organisaties waarvan de gemeente (binnen de Wmo) diensten en producten afneemt worden voorwaarden opgenomen om de kwaliteit van de dienstverlening te borgen;
- De Wmo-adviesraad geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het College van Burgemeester en Wethouders aangaande het beleid inzake de Wmo. De Wmo-adviesraad bestaat uit afgevaardigden van verschillende adviesorganen. Op deze wijze worden verschillende doelgroepen van de Wmo vertegenwoordigd.

Monitoren

Jaarlijks wordt er deelgenomen aan landelijke benchmarkonderzoeken. Alhoewel dit geen wettelijke verplichting is, maakt dit de verplichting om prestatiegegevens met betrekking tot de Wmo aan te leveren aan het Rijk gemakkelijker. Bovendien kan het een graadmeter zijn om te kijken hoe de gemeente presteert in vergelijking met andere gemeenten.

Evaluatie en bijstelling

- In de begrotingscyclus/programmabegroting wordt over de in dat jaar gestelde prestaties verantwoording afgelegd. De raad besluit jaarlijks over budgetten en eventuele aanpassingen van de begroting.
- Om de uitvoering van de in deze nota opgestelde visie op maatschappelijke ondersteuning te borgen wordt jaarlijks een uitvoeringsprogramma Wmo opgesteld.
- Verdere uitwerking van het Wmo-beleid en/of wetswijzigingen (zoals de decentralisatie van de functie Begeleiding uit de AWBZ) vragen wellicht om verdere en aanvullende besluitvorming. Hier zullen besluiten voor worden voorgelegd aan het college of de gemeenteraad. Aan de hand van deze voorstellen wordt het Wmo-beleid verder ontwikkeld en bijgesteld.

Hoofdstuk 7 Communicatie en informatievoorziening

De Wmo is een brede participatiewet die tot doel heeft dat iedereen moet kunnen meedoen in de samenleving. De wet is ontwikkeld om op een andere manier naar ondersteuning aan mensen met een beperking te kijken. Het huidige idee van 'verzorgd worden' moet verschuiven naar 'meer eigen verantwoordelijkheid nemen' en het 'ontvangen van ondersteuning om te kunnen participeren'. Om dit te kunnen bereiken is het noodzakelijk dat alle instanties die ondersteuning verlenen op dezelfde manier omgaan met de wijze van vraagverheldering, de wijze van behandeling van aanvragen en een gezamenlijk aanbod van voorzieningen aanbieden.

Burgers worden eerst aangesproken op het eigen oplossingsvermogen en pas daarna wordt gekeken wat (vrijwilligers)organisaties, familie, burens, kennissen en vrienden kunnen betekenen. En op de laatste plaats wordt de mogelijkheid bekeken voor het aanbieden van een individuele voorziening.

Kernboodschap

De wet maatschappelijke ondersteuning wil dat iedereen zoveel mogelijk meedoet in de samenleving. Eigen kracht, eigen verantwoordelijkheid en zolang mogelijk meedoen in de samenleving zijn leidende principes. Ook het in de hand houden van de kosten speelt een belangrijke rol. Bij het aanvragen van voorzieningen bij de gemeente wordt het probleem in kaart gebracht met de aanvrager en samen met hem naar een oplossing gezocht. Niet de voorziening is het uitgangspunt, maar de oplossing van het probleem. Alle zorgvragen worden ook vanuit die insteek getoetst. Daarnaast moeten mensen leren anticiperen op ouder en/of hulpbehoevenden worden. Mensen zijn zelf verantwoordelijk voor kleine aanpassingen in huis. Zelfstandig blijven leven, is vooruitzien. Communiceren over deze kanteling is een ingewikkelde boodschap, waarbij we zoveel mogelijk het woord Kanteling of de Wmo moeten vermijden, want dat zegt mensen niets. Vanuit deze gedachte kan de kernboodschap zijn:

De gemeente stimuleert zelfredzaamheid van burgers en dat burgers zo lang mogelijk baas blijven over hun eigen leven, samen met naasten, familie, burens en straatbewoners. Het gedachtegoed moet zijn: Wat kan ikzelf? Wat kan mijn omgeving voor mij doen? En dan pas: 'Wat kan de gemeente of een professionele organisatie voor mij doen?' Als u hulp vraagt aan de gemeente volgt er een gesprek, waarin naar de juiste oplossing van het probleem wordt gezocht.

Deze benadering vraagt om een aanzienlijke inbreng van de burgers zelf. Het voorzieningenniveau moet opgezet worden voor burgers, maar ook dóór burgers. Dit kan door zelf vrijwilligerswerk te doen of door het inbrengen van eigen ideeën. Deze benadering leent zich bij uitstek voor buurtgericht werken. Vanuit de kern wordt voor en door burgers het voorzieningenniveau in stand gehouden.

Deze omslag vraagt een bredere en eerdere communicatie met de burgers. De gemeente wil dit vorm geven met behulp van de volgende middelen:

Het Gesprek

Iedere ondersteuningsvraag wordt gestart met het Gesprek. Dit gesprek is een wederzijds proces waarbij in de dialoog de situatie van de burger in kaart wordt gebracht. Hierbij wordt de hele context van de burger meegenomen. Tijdens dit gesprek vindt er een voortdurende uitwisseling plaats van informatie tussen de Wmo-consulent en de ondersteuningsvrager. Tijdens het gesprek (het kunnen er ook meerdere zijn) vindt tevens een verkenning plaats van de bestaande oplossingsmogelijkheden. Besproken wordt onder andere de inzet eigen kracht en mobiliseren/inzet van het eigen netwerk, de wettelijke voorliggende voorzieningen, de algemeen gebruikelijke voorzieningen, collectieve of algemene voorzieningen en tot slot de individuele voorzieningen.

Folders Wmo

In het Wmo-loket worden de volgende folders aangeboden:

- Vervoersvoorzieningen
- Woonvoorzieningen
- Hulp bij het huishouden
- Rolstoel
- Gehandicapten Parkeerkaart
- Gebruikelijke zorg
- Procedure Wmo: van eerste contact tot arrangement

Publicaties in 't Magazine en op de gemeentelijke website

Om de nieuwe benadering in de werkwijze inzake de Wmo naar de burgers te communiceren zal er met regelmaat een artikel in 't Magazine verschijnen over het Wmo-proces, individuele voorzieningen, collectieve voorzieningen, gebruikelijke zorg, etc. Ook zullen soortgelijke publicaties op de website geplaatst worden.

Info-bijeenkomsten van verenigingen en adviesorganen

De Wmo-boodschap zal door de gemeente ook uitgedragen worden tijdens info-bijeenkomsten, zoals bijvoorbeeld de ouderenmarkt die door de seniorenraad of het gehandicapten zorgvragers platform georganiseerd worden.

Klant Contact Centrum (KCC)

Het klantcontactcentrum moet de eerste en herkenbare ingang worden waar burgers, bedrijven en instellingen terecht kunnen voor alle producten en diensten van de hele overheid. Tevens moet dit KCC een gezamenlijk servicecentrum voor de publieke dienstverlening worden. Alle klantcontacten dienen via dit ene loket te lopen, het merendeel van de vragen dient in één keer in dit loket afgehandeld te worden, er wordt in één keer een juist antwoord op de vraag gegeven of maximaal één keer doorverwezen, er is sprake van een sterk gedigitaliseerde publieke dienstverlening en de informatievoorziening is vraaggericht ingericht.

Zorgkrant Ransdaal

Uit het onderzoek dat in het kader van de leefbaarheid in Ransdaal (civil society scan) is gehouden, is gebleken dat niet voor alle hulpbehoevenden en /of ouderen in Ransdaal informele zorg vanzelfsprekend is. Onder informele zorg wordt verstaan de ondersteuning die door familie, vrienden of bekenden wordt verleend. De ouderenadviseurs van Cicero zorggroep, die in opdracht van de gemeente Voerendaal werken, hebben aan de hand van huisbezoeken onderzocht of er inderdaad meer behoefte is aan ondersteuning bij de hierboven genoemde doelgroepen. De eerste voorlopige conclusie is dat er een grote mate van zelfredzaamheid is. In principe is er niet meer ondersteuning nodig maar andere ondersteuning. Zo zijn er inwoners die niet weten welke (professionele) ondersteuning en activiteiten in Ransdaal en omgeving worden aangeboden terwijl zij hier eventueel (op termijn) behoefte aan hebben. Hiervoor dient de bekendheid van de voorzieningen te worden vergroot en de toegankelijkheid te worden verbeterd in termen van vervoer. Deze constatering is gedeeld met de werkgroep Zorg uit Ransdaal, de vereniging 55+ers Ransdaal, Zij-actief en Zonnebloem. Om meer bekendheid te geven aan de activiteiten en diensten is afgesproken om hiervoor een zorgkrant op te stellen en te verspreiden die is toegespitst op Ransdaal. Hierin kunnen de ouderenverenigingen zich presenteren en worden praktische zaken opgenomen die ondersteuning bieden bij het ouder worden. Verwacht wordt dat deze krant in het tweede kwartaal van 2012 onder de inwoners van Ransdaal wordt verspreid.